

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

Cap. XIV. - De conjunctione, contra omnium fere opinionem

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

idem enim est, *Amarem*, & *ultimam amarem*.
 Et, *O mihi prateritos referat si Jupiter annos*, idem
 est, *heu*, quare mihi non refert Jupiter? ne-
 que omnino vocandi ullum adverbium fit;
 nihil enim detorquet, aut addit, aut tollit à
 nomine, *Hac ille*, Vide quæ supra lib. I. cap.
 13. dicta sunt.

Quo, & *Unde*, sunt qui dicant regere accu-
 sativum; quia dixit Horat. *Quo mihi fortunam*
si non conceditur uti? & Cic. *Quo mihi Martis si-*
gnum pacis amatori? Horat. *Unde mihi lapidem*,
quorsum est opus? unde sagittas? Juven. *Unde tibi*
frontem, libertatemque parentis? Sed in his deest
 verbum *Paro*, vide in Ellipsi.

En, & *Ecce* non regunt accusativum, vel
 nominativum, Vide Ellipsin verborum.

CAP. XIV.

De conjunctione, contra omnium ferè opinionem.

Conjunctio neque casus, neque alias
 partes orationis, ut imperiti docent,
 conjungit: ipsæ enim partes inter se
 conjunguntur, ut nomen nomini, nomen ver-
 bo, &c. Sed conjunctio orationes inter se
 conjungit; ut, *Cæsar pugnat*, & *Cicero scribit*.
 At verò quum dicis, *Cicero scribit*, & *vigilat*,
 duæ sunt orationes in Zeugmate figura: item,
Cicero, & *filius valet*, figura syllepsis est; ut,
Valet Cicero, & *valet filius*. Vide supra lib. I.
 cap. 18.

Neque huic assertioni obstat, quod Valla, *Lib. 3.*
 & omnes grammatici mordicus tenent, *Con-*
 junctionem semper jungere similes casus, ex-
 ceptis paucis; ut, *Emi drachma*, & *pluris*: nec
 enim

enim conjunctio inventa est, ut similes casus jungeret. Sed demus ita esse, nonne similia junguntur in illis; *emi drachma, & plura, quum dedit, pretio?* Vide Ellipsim: idem Valla; *magna auctoritate es vir, vel magnæ auctoritatis: & subdit; Ceterum in eadem oratione non est utendum genitivo, & ablativo, nisi velimus illud Plinianum sequi; Choromandarum gentem, silvestrem fine voce, stridoris horrendi, hircis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis. Hæc Valla: qui etiam paulo inferius adducit contra se duo Ciceronis testimonia, quæ vel non intelligit, vel non admittit; ut, Lentulum nostrum eximia spe, summæ virtutis adolescentem: & Scipio Africanus id ætatis, atque his rebus gestis.*

Lib. 3. cap. 17. Hic fudat Valla, & nihil explicat: idem alibi majores nugas necit, dum conjunctionis officium putat esse, similes casus conjungere; quum, ut dixi, * orationes tantum conjungat.

Lib. 7. cap. 2.

Lib. 3. cap. 26.

* *Orationes tantum conjungat.* Licet diversissimæ constructionis. Diversos casus junxit per conjunctionem. Gellius 3. 16. *Cum faceret eodem nomine & ejusdem argumenti Comædiam Liv. 1. 46. Crescenti in curia sibi occasionem datam ratus est. & ipse juvenis ardentis animi, & domi uxore Turia inquietum animum stimulante Sall. Jug. 7. Ubi videt neque per vim, nec insidias opprimi posse hominem. C. 23. aut per vim, aut dolis tentare c. 6. Facile Numida persuadet, cum ingenio infido, tam metuenti &c. Hist. I. in orat. Philippi. Quam per fidem aut perjurio violasti, ubi male contra MStos Codices editur perfidia. Diversissimam in verbis & integra oratione constructionem per conjunctiones conjunctam videre licet apud Liv. I. 1. Satis constat &c. C. situs deinde variis Antenorem cum multitudine Hænetam venisse in intimum maris suam, Euganeisque pulsas Hænetas Trojansque eas tenuisse terras, & in quem primum egressi sunt locum, Troja vocatur. XLV. 20. Omnibus bonoibus & present; est cultus, & proficiscentem persecuti sunt Romani, Florus III. 20. Tandem etiam totis imperii viribus contra Mirmillouem confurgitur; pudoremque Romanum*

De Conjunctionibus. 351

gat. Et hanc meam sententiam ipsa Vallæ testimonia confirmant; quibus etiam adde Cicer. de Nat. Deorum; Itaque pletri similem linguam nostri solent dicere; chordarum, dentes; nares, cornibus iis, qui ad nervos consonant in cantibus. Vides vocem similem nunc genitivo, nunc dativo conjungi. Horat. Aut ob avaritiam misera, aut ambitione laborat: idem; Hoc ego commodius, quam tu præclare Senator, Millibus atque alis. Martial. lib. 12. Si te rure coli, virideisque pigebit ad aras. Ter. Nam qui mentiri, aut fallere insuerit patrem. Cic. Me, ut sibi essem legatus, non solum suasit, verum etiam rogavit. Sallust. Catil. Imitari, bonis quam inviderere malebant. Cic. 4. epist. Ne, aut tibi exire ex urbe necesse sit, aut mihi accedere. [Plaut. Pæn. prolog. Si quid mandare vultis, aut curarier: idem Afin. Ut meque, teque, atque ingenio nostro decuit. Livius 28. Una & trajecisti me audistis, & molientem hinc Annibalem, & obsideri Carthaginem: ubi, molientem, non moliri dixit.] Cæsar 3. Civil Nul- la fuit civitas, qua non Cæsari pareret, atque imperata faceret.]

De quamvis, licet, quamquam, etsi.

LAURENTIUS VALLA anxie torquetur in explicanda differentia harum particularum, Quam-

nius Crassus asseruit. Sall. Jug. 79. Græci optionem Carthaginensium faciunt, uti vel illi, quos finis populo suo peterent, tibi vitæ obruerentur; vel eadem conditione sese, quem in locum vellent, processuros. Ibidem. Carthaginenses in ea loco Philæntis fratris aras consecravere, aliique illis domi honores instituit. c. 101. cum pedibus, quos Volux filius ejus adduxerat neque in priorè pugna, in itinere morati, interfierant. Val. Max. l. 1. 2. Pont. Max. fluvium Martialem urbem egredi passus non est; religionisque summum Imperium cessit.

Quamvis, Licet, Quamquam, Esst. cæt. & tandem nihil agit.

Quamvis factum est ex, *Quantumvis*, & *Quantumvis* sunt duæ voces, ex *volo*, & accusativo *Quantum*. Hinc poteris expiscari, quo in loco, aut quam in partem scriptoris sedem habeat: est enim veluti concedentis, „ut de, „fit, * *Fac ut*, dato seu posito quod tantum, „quantum vis;] neque unquam reperietur vox *Quamvis*, ubi tu non possis substituere, *Quantumvis*. Virgil. *Quamvis multa meis exiret*

Quamvis *victima septis*, id est, *quantumvis*. Horat. Ille *cum indi-* *quantumvis rusticus*, *inquit*. Apud Horatium *cativo*.

semper legitur in primo præfenti; ut, *quamvis* *conspicitur*; *quamvis* *est monitus*: *quamvis* *fingeris*

Et sub- *ad rectum*; *quamvis* *satis tibi consulis*. † Alii cum *junctivo*. *secundis temporibus jungunt*. Cic. *quamvis illo* *felix sit, sicut est*. Virgil. *Quamvis ille niger,* *quamvis tu candidus esses*. Itaque sicut utimur, *amasti*, pro *amavisti*, ita *quamvis*, pro *quantumvis*.

Licet, verbum purum putum; ut, *Per me licet*, quod Hispanè melius explicatur, *Sea*, *presupongamos*. Et etiam concedentis, ut quum quis

* *Fac ut &c.*] Vel potius *etiam si*. Veluti in illo Virgilii. *Quamvis multa &c.* pro quo plenius diceretur, etiam si exiret tam multa, quam multa ut exeat; vis. Hinc conjunctim apud Cicer. ad Atticum XVI. 7. *quamvis*. Et mox *licet quamvis*.

† *Alii cum secundis &c.*] Neque semper Horatius primis temporibus, neque alii semper secundis. Et enim Horatius od. IV. 6. *Filius quamvis Thetidos Marina Dardanus* *interis quateret*. Et Serm. II. 4. *Nam quamvis resera* *memori mihi pectore cuncta*; *Non tamen &c.* Et sic alibi. Sæpius tamen ille primis jungit temporibus, sed & id faciunt quoque alii, licet frequentius secundis. Ovid. III. *Fast.* *Mœnia conduntur, que, quamvis parva fuerunt, non* *saevum expedit transiisse Remo*.

quis dicit: *Veniam ad te?* * alius respondet, *licet*.
 Hinc *libri licent, servi licent*, id est, venduntur.
 Hisp. *Andar en venta, Estar en almoneda*, ita ut
 cuilibet liceat emere, *Enas licebit*. Unde hæ
 duæ voces eleganter conjunguntur, *quamvis*
licet. Cicero 3. legib. *At duo Gracchi fuerunt, &*
præter eos, † quamvis enumeres multos licet, cæter.
 Itaque in hoc sensu dices; *licet, licebit, liceat*:
 & quamvis sono conjunctionis effeatur, vera
 tamen verba sunt, in quibus deest, *ut*: nam
licet facias, est idem quod, *licet ut facias*; * un-
 de non potest jungi primis præsentibus: non
 enim dices; *Licet es doctus, hoc non intelliges*; sed,
licet sis doctus. Horat. *Licebit ser injecto pulvere*
surras.

† *Quamquam*, fuit accusativus quantum quan-
 tum,

Z

* *Alius respondet, licet.*] Et hinc simpliciter, proaffirma-
 tione ponitur Pl. Amph. IV. *Nunquid vis? Atc Ut effu-*
tum adveniat, IV. Licet Capt. V. 1. 19. Sed queso ut homi-
nem subeas accessi. HE. Licet. Et sic alibi sæpius. Sed im-
 primis Rud. IV. 6. Ubi per totam Scenam responderit
 hoc vocabulo, adeo ut Trachalio discedens dicat. *Di*
insolent cum sua licentia, lia meas replevit aures, quicquid
memorabam licet.

† *Quamvis enumeres*] h. e. licet ut enumeres tam multos,
 quam vis. Pro *licet* hoc in sensu usarpabant Poëtæ etiam
licebit. Unde Ovid. Met. II. 58. *Placeat sibi quisque li-*
cebit; Non tamen ignifero quisquam consistere in axe Me valet
excepte.

* *Unde non potest jungi primis presentibus*] Aliter tamen lo-
 cuti sunt sæpe ICti veteres. Vide Exempla apud God.
 Stewech. de part. LL. Sed quæ tamen probari nequeunt,
 eam analogia & ratio constructionis postulet, ut secunda
 tempora seu subjunctiva sequantur in hoc usu *ut Licet*.

† *Quamquam fuit accusativus*] Accuratius hic agit Auctor
 Noster de particula *quam*, ejusque origine ac usu, ideo
 & ego in hunc locum distuli meæ sententiæ explica-
 tionem, Censerville *Quam & Tam* esse contracta ex *Quan-*
sum & Tentum. Ego vero è contrario à *quam & tam*
 de.

derivari puto *quanius* & *Tantus*; plane sicuti ab *isdera* *quando* & *Tandem*. Quid ergo & unde illa ipsa particula? Nempe *qu* *quam* est accusativus pronominis relativi, & adhibetur cum ellipti præpositionis *κατα*, sed ira frequenter in hoc peculiari usu, ut prorsus præferat speciem peculiaris vocalæ, unde idcirco alia etiam deriventur. Nam primo quia habet quandam quasi significationem intensivæ relativæ, quæ aliquando cum interrogatione est conjuncta, format ex sese Adjectivum *quantius*. Deinde quia adhibetur sæpissime etiam ad denotandum tempus, veluti fit in *postquam*, *antiquam*, *interquam* &c. (de cuius constructionis ratione vide me ad pag 151.) hinc ortum etiam est *quando*. Atque ira forte etiam ab Ablativo *Qua*, quia & is sæpissime ita absolute adhibetur ad norandam rei qualitatem seu rationem & viam, qua quid fiat, deductum eodem plane modo videtur *Quis*. Nisi malis esse hoc & *Totus* ab *δις*, *τοις*. Obstat his videbitur vocula *Tam*, quæ ad certum catum in Lingua Latina referri nequit. Ast vero est ea pura pura Græca, Accusativi *την*, qui Latina forma aliter pronunciari nequit, quam per *το* *Tam*. Novimus autem ex Lingua Græca Latinam prorsus esse desumptam: & proinde sicuti in Græca sibi respondent in hac relatione *ὅς* & *την*, unde & *ὅνικα* & *τηνικα*, q. d. *καθ' ἡρώων*; *κατὰ τὴν ἀρετήν*; sic in Latina *quam* & *tam*. Et cum enclitica *de*, ut *ἡρώωνδε*, sic *Quamde*, quomodo antiquos dixisse exemplis probat Festus, pro *Quando*; Et *Tandem*, pro quo item proinde olim putem dictum *Tamde*. Nam certe & Festus *Tam* pro *Tam* in carmine positum ait, & Lipsius Epist. Quæst III. x. ibi legendum censet *Tamle*. Sed & M à posterioribus demum additum extremo plerorumque vocabulorum, patet ex antiquissima inscriptione L. Scipionis, & colligitur ex eo etiam, quod sola hæc consonans in metro, sequente vocali, elidatur. Hæc vera est origo horum vocabulorum. Jam quod ad constructionem attinet, eadem est illius ratio, sive *quantum* occurrat, sive *quam*. Illud supplendum est, *κατὰ quam negotium*; hoc, *κατὰ quam rem*. Eodem utriusque sensu. Si dicas *quam Doctissimum*, significas hominem Doctissimum, quouque, ad quam rem, quis esse potest. Sin, *Doctior est quam Cicero*, dicis doctiorem esse, præ ea re & ratione, ad quam rem & rationem doctus est Cicero. Sic *perquam* (de quo vide ad pag 136. ut de *postquam* ad pag 151.) & similiter *præterquam*. Nam quum Terentius ait, *verbum si mihi unum, præ-*

præterquam, quod te rogo : *saxis*. h. e. præter eam rem seu rationem, juxta quam est id negotium, quod te rogo. Patet jam etiam ex his, *Quamquam*, quam is, quamlibet esse veros accusativos *quæ quæque, quæ quælibet*. Ergo *Quamquam* si doctus, idem est, ac si dicerem, ad quemcumque ille modum est doctus *Quisquis in animus in nullo horret*, h. e. ut ut, quæque seu quæcunque tandem ratione animus id meminisse horret Prop. I. 19. *Quisquis te in me rem ventur satis in illa* h. e. ad quamvis rationem te remorentur, tamen &c. Vel etiam te remorentur, quam vis. Patet etiam vis *ut* *Tanquam*, Plaut. Caf. V. 2. *Tenebra ibi erant tanquam nox*. h. e. erant ibi tenebræ ad eam rationem, ad quam est nox. Sed & frequentissime in his per Ellipsin etiam supprimitur verbum *posse fieri*. Id quod fit pene, quotiescunque cum parti. alis intensiõnis conjungitur *ut quam ut nimis, mirè, sane quam*. Plaut. Capt. I. 2. *quod ego nimis quam cupio*, h. e. quod ego tam, seu eam rationem nimis cupio, ad quam rationem cupere possum, aut fieri potest. Gell. V. 14. *Est in prædicatoris doctrinis suis sane quam venditor*, h. e. est sane tam venditor, quam potest esse. Et hinc etiam additur sæpe *ut potest*. Plaut. Truc. IV. 2. 42. *Quam potest, uno verbo eloquar*. Men. Prolog. 6. *Conferam quam potero, in verba paucissima*. h. e. ad quam rationem poterò. Ne dubites esse in his pronomem Accusativi casus *ut Quam*, eandem tibi locutionem in alio genere ejusdem pronominis & casus offeram. Ter. Eun. II. 1. *Munus nostrum ornato, verbis, quod poteris, & si in amulunt, quod poteris, ab eâ delitio*. Ubi quod poteris significat, ad quod negotium; & proinde idem est cum *ut quam poteris*. Horridiora autem in his ut & aliis, sæpe deprehenduntur hæc supplementa sed & idcirco, seu elegantie majoris gratia, omissa sunt. Nam si uteremur integris semper & plenis locutionibus, quam maxime incomita, & profus absona foret oratio: Veluti quod ex Cicer. Verrin. III. adfert Sanctius *Quid vis plus si in nisi imperabatur, quæ quantum exarant*, si supplere velis hoc modo id facere debeas, *plus eò ut & mentura ad quam rem est tantum si in nisi negotium, quantum si in nisi inquit in exarant*. Similiter Verrina V. *Sexies tantum, quæ quantum satum sit, abstrum est*. h. e. *Sexies tantum negotium ejus rei vel mensura, ad quam rem est tantum negotium, quantum negotium satum sit*. Vides, quam aliena ab aurium voluptate & orationis concinnitate sint hæc supplementa, sed, & idcirco etiam præcisâ sunt, reuera tantum illa vocula, in qua vis transitionis in comparando consistit,

Tam vel
Tantum
cum El-
lipsi.

tum, ut *Tantum*, tantum quantum: ut Ovidii illud; *Tam felix esses*, quam formosissima vellem, id est, tantum esses felix, quantum es formosissima: ubi deest, *utrum*, id est, circa quantum, vel in quanto: item illud; *Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet*, id est, tantum, quantum. Et esse has particulas consicissas, indicat illud Livii lib. 9. *Quantum Romæ terrorem fecerat, tam letam famam in Samnium ad hostes tolerat*. Deinde, quemadmodum passim dicimus; *Quam familiaris, quam proximè, quam maximè, quam plurimè, quam potest*: ita dixit Plautus Amph. *Nescio quantum tu familiaris sis, nisi actutum hinc abis*. Liv. lib. 25. *Simul altitudinem iniuri, quantum proximè conjectura poterat, permensus*. Plinius in epistol. *Dedit enim mihi quantum maxime potuit, daturus amplius, si potuisset*. Columell. 12. cap. 21. *Exploratum habeat quantum plurimum falsæ aquæ vinum quod fecerit, sine offensa gustus pati possit*. Terent. Eunuch. *Comprehendi jube quantum potest: idem Phormio*. *Quantum potest, nunc conveniendus Phormio est*. At dices, si vocula *Quam*, significat *Quantum*, quid est illud, quum post eandem invenis iterum *Quantum*? Cic. 5. Verr. *Sexies tantum, quam quantum satum sit, ablatum esse*: & 4. Verr. *Majorem pecuniam Prætori pollicetur, quam quantam tu dedisti: idem 3. Orat. Ut majus quidam de Lucio Crasso,*

sed quævis non nisi per illa supplementa explicari plane, & ut oportet potest. Sed & id ipsum, quod ita concisè sunt hæc locutiones, indicio est manifestò, minus concinnas & jucundas auribus accidere illas, quum integræ sunt. Quamobrem supplementa illa non debent à nobis rejici, quia forte aures nostræ & elegantia sermonis ab iis abhorrent. Vide hac de re, seu de illa supplementorum necessitate, licet insulforum, agentem etiam Sannitium initio lib. IV.

Crasso, quam quantum à nobis exprimeretur, suspice-
tur. Et 5. Verr. pluris senatum aestimasse, quam
quanti esset annona. Plaut. Merc. Oratio Adopol
pluris est huius, quam quanti empti est. Cicero
3. Verr. Quum ex agris tres fratres consortes pro-
fugissent, quod iis plus frumenti imperabatur, quam
quantum exararant: idem 2. Orator. Si te intel-
ligerem plus conatum esse suscipere reipub. causa mu-
neris, quam quantum prestare potuisses, cæt. &
3. Orator. in princ. Ac mihi quidem veteres illi
majus quiddam animo complexi, plus multo etiam
vidisse videntur, quam quantum nostrorum ingenio-
rum acies intueri potest. Cato in rusticis; Qui
oleam emerit amplius quam quanti emerit, omnis
pecunie centesima accedet. Respondeo, in usu esse
vocem *Quantusquantus*. Terent. Adelph. Tu
quantusquantus es, nihil nisi sapientia es. Cicero
Attic. lib. 12. Sed quantiquanti bene emitur, quod
neceffe est. Addo insuper, in omni compara-
tione deesse particulam *Præ*, ut, doctior Cicero, quam
subaudi *præ*; & Cicero limatior est, quam Sallustius, pro, do-
vel quantum Sallustius, deest *præ*, ut sit, *præ* quam
vel *præ* eo, quantum Sallustius. Plaut. Amph. quam,
Satin' parva res est voluptatum in vita, atque in ata-
te agunda, *præ* quam quod molestum est, id est, quantum
* *præ* eo, quantum: idem Aulul. Sed hoc etiam
pulchrum est, *præ*quam ubi sumptus petunt, id est,
præ eo, quantum est, ubi sumptus petunt. Sic
dicimus, *Præ* ut. Ter. Eunuch. *Præ* ut huius ra-
bies que dabit. Plaut. Aulul. Parum etiam *præ* ut
futurum est, *præ*dicas: idem Mercator. prolog.
Præ quam res patitur studuit elegantie.

Etsi, coaluit ex duabus partibus, etiam &
Z. 3 si;

* *Præ* eo quantum]. Immo supple, *præ* ca, re, ratione,
mensura, juxta quam rem est id negotium, quod neque
molestum est.

si; deinde vero assumit socias: nam dicimus conjunctè, *Tametsi*, &, *tamen etsi*; „[quoniam * priscè *Tam* significabat, *Tamen*, teste Festo, quod non semel apud Plautum legitur.] Terent. Andr. Ibo, *etsi* Hercle sæpè jam me spes hæc frustrata est, id est, etiam si Disjunctè etiam has voces legi aliquando necesse est. Cic. in partitionibus; *Et si incidet imprudentiæ causa*, cæt. Terent. Phormio; *Et si tibi res sit cum eo lenone, quo cum mihi est, tum senties*: ibid. hoc modo usus est dictione hac *Tametsi*, ubi aliqui legunt, *Tamen etsi*, *Metuit*, inquit, *hic nos, tametsi sedulo dissimulat*: idem Andr. Obtundis, *tametsi si intelligo*: & multis aliis in locis. Aliquando huic voci respondet aliud *Tamen*. Cic. *Tametsi causa postulat, tamen quia postulat, non flagitat, præteribo*. Vide infra, *Etsi quamvis*.

Acutius, quam par est, distinguit Valla has particulas, *Etsi, quamvis, quanquam, & alia*; at Cicero hæc parum curat, apud quem *Etsi, quamvis*, conjunctè lego, ut paulò inferius dicitur.

De Quandoque.

QUANDOQUE, particula nunquam satis intellecta fuit a Grammaticis: nihil enim minus

* Priscè *Tam* significabat *Tamen*] Haud dubie *Tamen* est ortum à *Tam*, & intendit solummodo ejus significationem. Nam si rectè illius usum consideres, nihil aliud norat, quam *E tunc, vel sic*. Veluti in illis Terentii, quæ male Auctor distinguit, *Metuit hic nos tametsi sedulo dissimulat*. Idem enim est, ac si diceretur *Metuit hic nos tamen, etsi &c.* & sensus est, etsi hic sedulo dissimulat, vel sic nos metuit. Sic *obtundis tametsi intelligo, pro, etsi intelligo, tamen obtundis*, h. e. vel sic obtundis.

nus significat, quam quod illi somniant. Abscissa est ex *Quandocumque*, & ubi est vox *quandoque*, aptè poteris substituere, *Quandocumque*. Hor. in Arte; *Indiguor, quandoque bonus dormitat Homerus*, id est, *quandocumque dormitat*: idem Ode. 1. & 2. l. 4. Carm. Colum. in fine operis; *Quandoque arabitur*, id est, *quotiescunque*. Pers. Satyr. 4. *Qui, quandoque jugum pertusa ad compita figet, cæt. Ingemit*. Cic. in Somnio, apud Macrobi. secundo somnii cap. 11. *Ita quandoque, quum ab eadem parte Sol, eodemque tempore iterum defecerit, expletum annum habeto*. In vulgatis Ciceronis operibus, legitur, *quandocumque*, quam lectionem Macrobii tuetur Aldus Manutius Pauli F. plures ex Pandectis locos adducens in confirmationem. Sueton. Julio; *Tabula aenea in monumento inventa est, conscripta literis, verbisque Græcis in hanc sententiam; quandoque ossa Capys detecta essent, fore, ut Fulva prognatus manu consanguineorum necaretur*. Itaque, *Quandoque*, sæpius duas orationes separatas postulat, ut vox *Quandocumque*; sed aliquando utraque vox cum una oratione reperietur, dum tamen * futurum aliquod tempus, & veluti quandam conditionem designet. Horat. *Quandoque de futuro, pro aliquando*. *Garrulus hunc quando consumet cunqve*, id est, *quandoque*. Hisp. *algum dia*. Javen. Satyr. 5. *Pul-*

Z 4

* *Futurum aliquod tempus*] Sic quidem & Plinius Paneg. 9. *Ubi quandoque inter posteros quæretur, an illud in Deus fecisset.* & cap. 28. *Ex his aliquando nascentur, quibus ut mentis opus non sit.* Sed & cum Præteriti Temporis verbo, & ut Præteritum designet. Liv. IX. 10. *Quandoque bestes homines inesse P. R. Quiritum fœdus est in eis spondere, atque ob eam rem noxam incertum, ob eam rem hujus homines vobis dedit.* Ubi simpliciter ponitur pro *Quoniam*. Quis sæpe antiquissimos *res quo* addidisse pronomini relativo, & inde derivatis ostendit Gronovius Pater allatis exemplis ad Liv. I. 24.

sandum vertice vaso Præbebis quandoque caput, neque dura timebis Flagra pati. Tacit. 1. Annal. Seruiendum esse faminae, duobusque insuper adolescentibus, qui Remp. interim premant, quandoque distrabant. Hisp. que al presente la opriman, y despues la dividan: idem 6. Annal. Postremo Græcis verbis in hanc sententiam alloquutus; Et tu Galba quandoque degustabis imperium, id est, quandocumque. Hisp. algun dia, aliquando. Apud Ciceronem bis invenitur hæc vocula lib. 6. epist. 20. Ego me Astura diutius arbitror commoraturum, quod ille quandoque veniat: & 3. Tuscul. non longè à principio; In eundem cadit ut serviat, ut virtum se quandoque esse fateatur: ubi Lambin. edidit, aliquando esse se fateatur, ex fide manusc. Non raro hæc vox in duas partes dividitur, ut,

Quando-Quandoque, pro, & quando, ut si dicas; *Quandoque*, pro, do ego te videbo; quandoque completar Liv. lib. 1. & *quando-* Inde ordine alii rogabantur, quandoque pars major eorum, qui aderant, in eandem sententiam ibat, bellum erat consensu fieri solitum, cæt. Hor. Satyr. 6. lib. 2. O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit Ducere? Cic. 2. Div. Vident ex constantissimo motu Luna, quando illa è regione solis facta incurrat in umbram terræ, quandoque eadem Luna subiecta soli, cæt. Prædictarum autem trium acceptio- num exempla quamplurima in Pandectis reperiuntur, in quibus observandis acri iudicio est opus: nonnulla tamen ordine adscribam.

Quando- Primæ autem hæc accipe, 1. 2. D. solut. matr. *que*, pro, *quando-* Dotis actio filia non erit adempta, quandoque sui juris *cumque* filia fuerit facta, 1. si fundus, 13. D. de reb. eor. qui sub tut. Quandoque domino prædium cum fructibus vindicanti, doli non inutiliter opponitur exceptio. 1. quod pupillæ. D. quando dies leg ced. Quod pupillæ legatum est, quandoque nupsit

cæt.

De Conjunctionibus. 361

cæt. 1. & per iurandum 13. D. de acceptil.
Quandoque ei creditum fuerit, tenetur. lib. 3. tit. 15.
Inst. §. 1. & quandoque nobis non eadem res, sed
aliæ ejusdem naturæ, & qualitatis redduntur, inde
etiam mutuum appellatum est: alii legunt, Quoniam. Pro Ali-
Secundæ acceptionis hæc erunt, D. lib. 1. quando.
tit. 7. l. 22. de adoptionib. Caterum si fidei ejus
committat, ut quandoque resituat, non oportet ad-
mitti fidei commissum. l. si fundas 13. D. de re-
bus eor. Quandoque domino prædium cum fructibus
vendicante, doli non inutiliter opponitur exceptio.
l. continuus 127. §. item qui, D. de verb.
Liberatur qui se daturum spondit, si quandoque tradit.
Tertiæ acceptionis, l. in substit. 31. D. de Pro, &
vulg. & pupil. Queritur quisquis hæres, quando-
que fuerit, intelligatur.

De Quod.

Quod, particula prima linguam Latinam
post Ciceronis aureum sæculum ausa est detur-
pare. Hæc Aristotelis, & Platonis dialecti-
cam, & utramque Philosophiam pessimè dila-
ceravit; hæc juris utriusque disciplinam bar-
barorum traditionibus, & commentariis ex-
carnificavit, hæc etiam in Sacræ Theologiæ
commentarios, & Latinas versiones ita impe-
tum fecit, ut peritissimos alioqui viros in
summum barbariæ barathrum detruserit. Quo
magis irascor Erasmo Roterodamo, qui,
quum in Latinam linguam novum testamen-
tum vertere tentaverit, hanc pestem, quæ
linguam Latinam pessum dedit, nescierit, aut
non potuerit evitare: sæpè enim repetit,
dico, quod; aut, Dixi vobis, quod ego sum. At
dices, fidi esse interpretis verbum verbo, ut

Horatius insinuat, reddere. Fateor libentissime id, & Horatium id sentire assevero; sed idiorismos, & quascumque peculiare cuiusvis linguae proprietates nemo sanus in aliam linguam, verbum ex verbo reddens, recte transfundet. An ferenda sunt illa, quae summus Theologus passim in scholis inculcabat; *Hoc argumentum tangit de cuspide in album?* & *O valeat me Deus?* Quid si velis Hispanè dicere; *Saltar fuera del coro*, sicut Latine dicitur, *extra chororum saltare?* ut loquacem satis concionatorem dicentem nuper audivi. Cur non vertimus Graecorum articulos, aut duas negationes, quae apud illos magis negant? & * cur non dicimus, *utor libris, quibus habeo*, quod Graecis est frequentissimum? Cur genitivos temporis in ablativo convertimus; ut, *Imperante Caesare?* Particula graeca *ὄν*, invexit haec tanta mala, quae vertentibus Graeca Latine, aut omnino esset omittenda, aut aliter, quam per quod, quia, quoniam, esset explicanda. Nonne vides quam foedè Boëtius translulerit principium secundi Posteriorum, dam inquit; *Querimus autem quatuor, quia, propter quid, si est, & quid est*, nam prima quaestio, quae Graecis est *ἄ*, significat rem ita esse; ut, Solem deficere. Cicero multa transtulit è Graecis, ubi particula *ὄν*, passim occurrit, † nusquam tamen apud Ciceronem apparet.

Quo

* *Cur non dicimus?* Sic tamen, aliquando etiam Latinos loqui docet ipse infra, ubi agit de Hellenismo

† *Nusquam tamen apud Ciceronem &c.* Existimat ergo Sanctius barbare loqui, qui dicant, *Sic quod, Dico quod, Credo quod*, & similia: ac proinde Auctorum loca, in quibus ea locutiones occurrant, vel conjecturis vel contortis explicationibus pervertit: nonnulla etiam suspecta habet

bet, tanquam adulterina: immo vero etiam ipsos Senecam, Plinium, & æquales omni in his auctoritate exiit. Interim ipse, quou jure uiretis, qui eas locutiones ut barbaros plane tanto studio hic damnat, cavere sibi tamen ab illis in hac eadem dissertatione non potuit, dum in extremo ait. *Adde quod multo uiciorum Græce scripterunt.* Cujus utique eadem est ratio, ac si Auditorem suum moneret, *licet muer, quo mult &c.* In contrariam itaque sententiam abierunt Manutius ad Cicer. Famil. VII. 28. Hen. Stephanus de Latin. falso susp. Vossius de Construct. cap. 26. & 62. Sed maxime Scioppius, qui de his accuratissime egit in Auctario, Mariang. Ep. 6. Quibus accedit etiam Clariss. Auctor Novæ Meth. Ut adeo viderentur jam hæ phrasæ illæ, unde ejectæ, pedem tulerant, quasi postliminio restituta. At vero Vir summus, cujus ego auctoritati in hoc literarum genere quamplurimum sane tribuo. Joh. Fred. Gronovius eas proliis iterum explodit, atque adeo, ut ad Plant. Alin. L. 1. 37. *Nunquam in græcæ tractat. xiff. dicat Scopiopiam, quam cum congefit aut male intellectis A & cum locis iniecit voluit. Scio quid. ut v. eius usupat. Luvius dicit, mona is tyrans, ab hæ Barbarie sibi credant.* Similiter ad Phædr. fab. 8. in Notis Schefferi aut corrupta, aut aliter pronunciat *o ienda, quæ in hunc rem congeffit Scopiopius.* Quid faciam? durum profecto contra Tanti Viri auctoritatem & tam præcisam sententiam calcitrare. Et tamen, ut verum fatear, prorsus ego quidem cum Scioppio, &c. heic sententiam. Nam nimis certe multa & clara in hanc rem sunt Auctorum loca, quam ut ea omnia vel corrupta esse possint, vel eorum constructio non facile à quovis perpici queat. Præterea justa satis huic locutioni subest ratio, de qua deinceps videbimus. Nunc primum loca ipsa, & ea quidem, quæ apud alios non inveni, memorabimus. Cic. Amic. 2. *Quarunt quidem multi sed quid respondeo, quod animadverti, se dolorem, quum a ceteris amiserunt viri morio, ferre moderate.* Quid clarius & certius? Nam perinde utique est, sive respondeo quod animadverti, sive dico quod animadverti scripserit Cicero. Nec etiam ulla hic corruptelæ suspicio esse potest. Manifestum enim certa ratione hic ita locutum Ciceronem, ne Infinitos cumulando & aggregando orationem minus redderet concinnam. Ibid. cap. 17. *aperirebatur, quod homines omnibus in rebus diligentiores essent, ut capras & oves, quot quisque haberet, dicere possit, amicos quot haberet, non possit dicere: & in illis quidem parandis adhibere curam, in amicitia eligendis negligentiores esse.* Etiam hic locus valde notabilis, si quis.

quidem in eo à τῷ querebatur simul dependet. Quod cum Verbo Finito, & Infinitum dein cum suo Accusativo. Ut adeo hic utriusque eadem sit ratio, & τὸ Quod cum Finito manifeste ponatur eodem sensu, quo mox Infinitum. De Senect. cap. 18. *Multa in nostro collegio praeclaras sed hoc inprimis, quod ut quisque aetate antecellit. ita sententia principatum tenet.* Petron. *Quod verberatus sum nescio,* Phæd. fab. 83. *Scio. quod virtuti non sit credendum tua.* Ubi Gronov. ex conjectura malit *Quam.* Liv. III 57. *Scituros, quod sine restituta potestate redigi in concordiam res nequeant.* Ubi item legit *quam,* quia MSS. quidam habent *que.* XLII. 33. *P. Licinius eos Scitum recitari iussit, primum quod bellum Senatus Perseo iussisset: deinde quod veteres Centuriones quam plurimum ad id bellum scribi censuisset: Nec illi qui non major annis quinquaginta esset, vacationem militiae esse.* Ubi jam relinquuntur intacta. Manifeste tamen τὸ Quod his poni pro Infinito patet ex eo, quod tertia pars hujus Sciti per Infinitum exprimitur. Florus II. 6 47. *Parva res dictu est, quod illis diebus ager invenit emptorem.* Gell. II. 18. *De Epicteto, quod is quoque servus fuit, recentior est memoria.* Ovid. Pont. I. 8. 26. *queror. & jucunde sodalis, Accedant nostris seva quod arma malit.* IV. II. 21. *Adde, quod, (atque utinam verum tibi venerit omni) Conjugio felix jam potes esse nove.* IV. 14. 35. *Adde, quod, Illyria si jam pice nigrior esset, Non mordenda mihi turba fidelis erat.* Non video quomodo hæc aliter explicari queant, ac illa, *Scio quod, Dico quod.* Et tamen in Ovidio metri certe ratio τὸ Quod mutari in *Quam* vel *Quem* non patitur. Similia his etiam illa Plauti Merc. III. 4. 10. *Id illi vitium maximum est, quod nimis tardus est.* IV. 2. *Parumne hoc est male rei, quod amat.* Tum & ista, in quibus *Nisi* præcedit. Captiv. II. 3. 43. *Nam nisi quod insidiam habes, liberum me esse arbitror, h. e. nisi esset id negotium, quod hab. cust.* Florus I. 22. *Nec minus ille atrociter injuriam armis vindicasset, nisi quod mater jam inferentem signa filium lacrymis suis exarmavit. h. e. nisi evenisset negotium, quod.* &c. Denique & hoc Cœlii Famil. VIII. 14. *Propositum hoc est, de quo sunt dimicaturi, quod Pompejus constituit non pati Casarem aliter Consulem fieri, nisi exercitum tradat.* Ubi plane τὸ Quod respondet Græcorum ἢ. Sed exemplorum satis. Alia enim videri etiam possunt apud modo laudatos Viros. Quapropter nunc porro rationem constructionis indagemus. Censet Sanctius, *Vocem Quod nisi relativam sit, lacum apud Latinos non habere.* Recipimus sane illud, quia & in illis locutionibus, quas explodit, relativam esse contendimus. Imo vero etiam ipsum ἢ, quod

Quo solo argumento barbarè loqui omnes asse-
vero,

quod causam dedisse huic corruptelæ Linguae Latinae quaeritur Sanctius, nihil esse nisi pronomen relativum, etsi ab eo nunc scriptura distinguatur, ostendit accurate Doctiss. ille Auctor Novæ Methodi, quum de Lingua Græca agit, lib. VIII. c. 9. Et quis dabitur esse relativum, quum sæpe pronomen ad quod refertur, tum in Græca, tum in Latina exprimat, veluti fit in primo illo Ciceronis loco. Sed ego id respondeo, quod animadverti, h. e. respondeo id negotium, juxta quod negotium animadverti. Hæc enim est constructio & ellipsis in his ratio: Statuendum enim hic esse supplementum vocabuli, ad quod referatur pronomen relativum, patet ex eo, quod, ut dixi, sæpe præmittitur expressum pronomen, cui utique subintelligi debet substantivum negotium. Jam in ipso *est*, seu quod subaudiendam esse præpositionem *κατὰ*, vel *διὰ*, h. e. ad, juxta, manifestissimum ex eo, quod sæpe pro solo *est*, cum habet speciem conjunctionis, legetur *κατὰ est*, *διὰ est*, id quod jam observarunt Lexicographi, & ex sacris quoque scriptoribus ostendit N. M. Auctor. Quando ergo dicitur, *id illi vitium maximum est*, quod nimis tardus est, construe & supple, id vitium, juxta quod vitium, *κατὰ est*, nimis tardus est, est illi maximum. *Parum hoc est mala rei, quod amat?* Supple, est, hoc negotium, juxta quod negotium ille amat? h. e. quod negotium in illius amore consistit; negotium parum malæ rei? Sic ergo etiam, *scio jam, quod filius meus amet*, & reliqua exponenda sunt ac supplenda eodem modo. Denique *scio quum*, quod præfert Vir summus, & *scio quod* eodem profus constructionis ratione dicuntur. Nam illud est, *scio rem, vel rationem, juxta quam amet filius*; hoc, *scio negotium juxta quod amet* &c. Tantummodo usus vulgi fecit aliquod discrimen in significatione, dum illud adhibuit maximè ad transitionem, quæ simul significet intensiorem modi, hoc ad eam, quæ significet ipsum rei negotium, sæpe tamen etiam Modum, unde promiscue aliquando ponitur, *Quid & Ut*. Sic satis probatas puto has locutiones usû & ratione. Sed tamen vel sic nemini auctor sim iis temere vel passim utendi. Nam elegantia Linguae Latinae abhorrebat tandem ab illa longiore circumlocutione, cum posset rem ipsam per infinitum enunciare, cuique usus propterea longe longeque est frequentior. Sufficiat demonstrasse, posse tamen & illa adhiberi, ubi occasio non sit aliena, maxime uti veterum concursus multorum infinitorum,

vero, qui, Dico quod, Credo quod, sciendum est quod, passim blaterant. Lege libellum Ciceronis de Universitate, qui integer ex Platonis Timæo verus est, nusquam invenies, Quod, quum tam sæpe ibi occurrat particula ὅτι. Quid igitur, dices, facit Cicero? Audi Æschili versionem à Cicerone tertio Tuscul.

Ὅτιον Προμηθεὺς τὸ ἐπιγνώσκεις, ὅτι
Ὅργῆς ἰσοῦσθαι ἵσθαι ἰατροὶ λόγῳ.

Atqui Prometheu te hoc tenere existimo,
Mederi posse rationem iracundia.

Erasmus, aut Laur. Valla dixissent; Igitur è Prometheu hoc scias, quod iræ infirmitatis sunt medici rationes, vel sermones. Possem innumeratibi recensere Ciceronis exempla, versa ex Platone, Demosthene, Aristotele, Xenophonte, & aliis tum philosophis, tum poetis; sed tute ipse hoc melius episcaberis, si puræ Latinitatis cura te tangit. Quo posito, foedissimam calumniam Ciceroni objectam contundemus! Antonius Majoragius gloriose, ut sibi videtur, de Cicerone triumphat: dum in suis Antiparadoxis, quæ contra Ciceronis Paradoxa effutit, ignarum philosophiæ, atque torius dialectices expertem Ciceronem demonstrare conatur. At quibus argumentis! quia tota Ciceronis, ut ille credit, disputatio, ab ipsis paradoxorum titulis longè dissentit: nam in quarto paradoxo, cujus Titulus sic habet; ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι μακροί, n illum argumentum adduci contendit, quod propositam questionem possit comprobare. Sed Majoragius non vidit, Lemmata illa ab imperitis Grammaticis esse præfixa. An Cicero tam puti-

de

Majora-
gii stulti-
tia.

de reddidisset Latinè; Quod solus sapiens dives sit,
 & Quod omnes stulti insaniant. insanius profectò,
 qui tales titulos præfixit. Quæ tum illud para-
 doxon; si titulus esset præfigendus, hoc sonat;
 ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ πωδῖται, & πάντες οἱ μῆσοι φευγῖται
 id est, omnes sapientes esse adives, & omnes stultos
 evales. Sed, ut de hujusmodi titulis in uni-
 versum dicamus, quamvis longiori aliquan-
 to, quam solemus, sermone, sic habetò; om-
 nes titulos ad Martialis epigrammata, ad Ho-
 ratii odas, „ [itemque in Valerio Max.] non
 solum esse alienos, sed sæpe ab auctoris sensu
 alienissimos, Plinio pessime sunt dispositi, Aldi
 Manutii, Pauli F. qui nuper in Officia, & Lemma-
ta, sive
tituli in
auctori-
bus, sunt
à Gram-
maticis.
 Paradoxa commentarios edidit, non possum
 in illis titulis non accusare oscitantiam, qui
 tales nugas adscribat Ciceroni. Vox igitur
 Quod, nisi relativa sit, ut aiunt Grammatici,
 locum apud Latinos non habet. Relatio est
 in illo Ciceronis; Quod epistolam confissum doles, Quod,
 noli laborare: nam ordo & sensus est; Noli labora-
 re circa id, quod, vel ex eo, quod, vel propter id
 quod. Sic Martial. Non miror quod potat aquam
 tua filia Bassè, id est, non miror de eo, quod,
 vel propter id, quod, deest Græcè *nam*, id est,
 ob id quod. „ [nam in talibus; Quod, referri ad
 „ id, vel hic Plauti locus docet, Capt. act. 3. sc. 4.
 „ Filium tuum quod redimere se ait, id neurquam mihi
 „ placet.] Donat. in Hecyr. act. 1. sc. 3. Quod me
 accusas, deest, inquit, In eo, ut sit; In eo quod mea ccu-
 sus. An quod, id est, propter quod? Hæc Donatus.
 Denique Latinè dicitur, Miror quod, barbarè,
 dico quod, audivi quod, credo quod. Sed contra
 meum hoc præceptum, non solum æmuli,
 sed amicissimi gravissimos auctores opponunt.
 Ter. Andr. act. 1. sc. 4. Audivi Archillis, quod
 jam

jam dudum Lesbiam adduci jubes. Respondeo, inique fecisse Ant. Goveanum, qui dum nimis religiosè versus Terentii ad normam reducere conatur, Latinitatem perderet. In omnibus antiquis sic legitur; *Audi vi Archilii, jam dudum Lesbiam adduci jubes, & constat versus, si sic metiare; Audi vi Ar. cæt.* Muretus in illo loco auctor est, à Goveano additum esse, *Quod.* Ex epistola 17. ad Brutum citantur hæc: *Dolet mihi, quòd tu non stomacharis; sed nullo sensu. Doctiores ita legunt; Dolet mihi, tu non stomacharis, amantissimus tum tuorum omnium, tum Ciceronis: quasi dicat, si mihi dolet, cur tu saltem non stomacharis? Est & alius locus Ciceronis circa finem lib. primi de officiis, themate, sed ab his; Idque hoc argumento confirmari potest, quod si contigerit ea vita sapienti, cæt.* * Sed tota periodus foedè dilacerata est, & sine sententia, quod miror aut Lambinum, aut Aldum, aut quemquam doctiorum non animadvertisse. Totum autem locum sic lego, & restituo; *Id quod hoc argumento confirmari potest; si contigerit ea vita sapienti, ut omnium rerum affluentibus copiis dederetur, quamvis omnia, que cognitione digna sint, summo otio secum ipse consideret, & contempletur, tamen si solitudo tanta sit, ut hominem videre non possit, excedat è vita princeps omnium virtutum necesse est, illa sapientia, quam Stoici Græci vocant, &c. Ovid. lib. 5. de Tristibus.*

*Si quis delicias, laseraque carmina queris,
Præmoneo nunquam scripta quod ista legat.*

Ni-

* *Sed tota periodus foedè dilacerata est]* Vulgatam tamen tueretur postremæ Edd. id quod indicio est, hanc locum sic in MSS. reperiri, & proinde genuinum esse, ac recte adhiberi ad probandam phrasin, de qua agitur.

Nihil hoc pentametro vidi putidius, magisque barbarum. Quis enim dicet, *ista*, in hoc sensu? Quis, *præmoneo nunquam quod*? Eiusdem farinae est cum illo apud Virgilium; *Quantum omnia mundus gaudet cantante Sileno*. Et vero multa barbara inserta fuisse Catullo, Tibullo, Propertio, & aliis, docet Josephus Scaliger, & alii. Citatur ex Cornelio Gallo in quodam lyrico carmine, *cujus initium est, Lilia bella;*

Sæva non cernis, quod ego languo?

Sed oden illam alicujus inepti esse censet Jul. Scaliger 6. lib. *pœtices*, quod mihi placet. Solus Plautus uno in loco me male habet; nec Lambini in illo loco explicationem admitto, utpote durissimam: imo mihi placet, ut versiculus, una mutata literula, corrigatur. Locus est in I. Scen. *Afinariae*; *Equidem scio jam filius quod amet meus istam meretricem è proximo, Philenium*. Ego lego; *Equidem scio jam, filius quom amet meus*. Quom, vel qom, pro quom sæpè utitur Plaut. & Lambinus in I. Amphit. scena, in illo; *Agite pugni, jamdiu est, quod ventri victum non datis: quom, inquit, edendum curavi, * nam, Quod, ferri non potest.*

A a Alia

* Nam, quod, ferri non potest.] Sic tamen sæpè loquuntur veteres, & sicuti in superioribus intelligitur *Negotium*, sic in his *Tempus*, hoc sensu, jam diu est *Tempus illud*, ad quod *tempus non datis*. h. e. diutino jam tempore non datis. Sic autem loquutos veteres patet ex Plaut. Trin II. 4. *Minus XV dies sunt, quod pro hisce adibus Minas XL accepisti*. Ter. Ad. III. 2. 1. Nunc illud est, quod *si omnes omnia sua consilia conferant, atque huic malo salutem quarant, auxilii nihil adferant*. Cic. Famil. VI. 2. *Non enim pro malis temporum, quos moleste id seras*. VII. 13. Neque est,

Alia multa mihi solent objici, sed ea vel male intellecta, vel ab auctoribus non valde Latinis depromta. Primi generis sunt illa Horatii Satyr. 2. libro 2.

*Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia
nasus*

*illis nullus erat, sed credo hac mente, quod
hospes*

*Tardius adveniens vitiationem commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret.*

Hic non dicit Horatius, *Credo quod*, sed *hac mente laudabant, quod*: nam verbum, *Credo*, parenthesi debet includi, quasi dicat, ut credo. Lambinus sic exponit; rancentem aprum antiqui laudabant, non quod odoratu carerent, sed quod existimarent, cæt. Ex Virgilio citatur; *Dicite Æneæ, quod*: sed pessime intelligitur;

Æneid.
11.

*Vadite, & hæc memores Regi mandata referte,
Quod vitam moror invisam Palante perempto,
Dextera causa tua est:*

Dextera tua est in causa, quod non moriar. Thomas Linacer, alioqui doctissimus, supinè confirmat, Latinè dici, *Dico quod, assero quod*, lib. 5. circa finem, & lib. 6. cap. de conjunctionum ellipsi; *Adhibetur tamen sæpissimè, inquit, eadem conjunctio, Quod. Martial. Hoc scio, quod scribis nulla puella tibi. Horat.*

Si

est, quod pertimescat. Et sic alibi passim. Immo & hic pro Quod ponitur aliquando infinitum Petronius. Nunc est à corva submittere cornua fronte, Virg. Si mihi susceptum fuerit decurrere manibus.

*Si tibi nulla sitim leniret copia lymphæ,
Narrares medicis quod quanto plura parasti,
Tanto plura cupis.*

Senec. in natur. quæst. Miramur, quod accessionem fluminum maria non sentiant; æque mirandum est, quod detrimentum exeuntium terra non sentit: item; Nos putamus, quod quia nubes collisæ sunt, ideo fulmina emittunt. Plinius ad Servianum; Gaudeo, & gratulor, quod Fusco Salinatori filiam tuam destinasti. Auct. in Sallust. Credo quod non omnes tui similes incolumes in urbem venissent. Hactenus Linacer. Nunc sex adductis testimoniis ordine respondebo. Primum est Martial. lib. 11. Epigram. 65. sic;

*Nescio tam multis quid scribas Fauste puellis,
Hoc scio quod scribat nulla puella tibi.*

quod quod relativum est, quasi dicat; Tu multa scribis puellis, quum sis pædico, ut videlicet te ostendas puellarum amatorem; sed * ego scio quid sit, propter quod nulla tibi rescribit; quia pueros amas. Secundum est Horatii epist. 2. libro 2.

*Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quod quanto plura parasti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?*

† Vides oscitantiam Linacri, qui non intellecta

A a 2

lecta

* Ego scio quid sit] Hunc sensum expressit Martialis Versu Hexametro per quid At hic, ubi quod adhibet, aliud quid, proinde notare voluit. Nempe simpliciter, rem ipsam, nullam puellam ei scribere, quod abunde erat causæ, quare hæsitare se diceret Martialis. Quid tam multis puellis scribat Faustus.

‡ Vides oscitantiam Linacri] Nullam ego hic oscitantiam

Li-

lecta Horatii sententia, pessimè loquutura poetam assererebat. Latinum non est; *Fateor quòd verum dicis*. At dicitur Latinè; *Quòd verum dicis irascor*: nam hìc relatio est, ibi nulla. Tertius locus Senecæ nihil contra nostram doctrinam; nam *quòd*, bis positum, nomen est, & deest præpositio *ut*, vel *ut*, ut fit *ut* *ut*? Quartus etiam Senecæ, glossèma puto: nam Senecæ de fulminibus alia sententia est. Habes hunc locum lib. 2. cap. 32. natur. quæst. Si tamen Senecæ verba esse contendas, contendam ego quoque, non fore difficile comprobare, non purè loquutum ibi Senecam. Quintus locus Plinii eleganter dicitur. Sextus locus Ciceronis barbarus omnino est, mirorque non solum Linacrum, sed & Quintilianum, & Vallam, & cæteros, qui has putidas, & barbaras oratiunculas, (quæ nomine Sallustii, & Ciceronis circumferuntur) non viderint ab aliquo sciolo, & barbaro esse compositas. Hoc satis indicarunt Pet. Victor. & Sebastian. Corradus in sua Quæstura, & alii. Quo exemplo monemur, ut ad secundi

Cicero-
nis, &
Sallustii
mutuæ o-
rationes
sunt a-
dulteri-
næ.

generis testimonia transeamus. Si Senecæ contra nos adferantur testimonia in huiusmodi negotio, quid negotii erit respondere, Senecæ Latinitatem multis partibus claudicare? Plinius epist. II. libro 2. dixit; *Annotatum est experimentis, quod favor, & misericordia acres, & vehementes primos impetus habent*. Sed pro me respondebit Polir. in I. epist. *Optaret, inquit, alius ut oratore* Plin.

Linacri deprehendere queo, sed summam sane Sanctii. Manifeste utique Horatius utitur hac locutione. *Fateor, quòd verum dicis*. seu *fateor, quòd plura cupio*. Nusquam in hoc loco *irascor*. Reliqua loca Linacri asserere nihil attinet, quandoquidem Senecæ, Plinii &c. auctoritatem in his defugit Sanctius, Quam recte, viderit ipse

De Conjunctionibus. 373

Plinium saperem, quod hujus & maturitas, & disciplina laudatur: Ego contra totum illud aspernari me dicam Plinii seculum. Audeamus igitur jam ridere Laurentii Vallæ præceptionem lib. 2. cap. 17. Verbis, inquit, opinionis, & scientia damus indicativum, cum quod; Opinor, quod pater aut mortuus est, aut graviter ægrotat: Et eodem lib. cap. 20. Volo quod scribas, non autem quod scribis. Egregium vides dicendi magistrum. Sed aliquid dicendum est de Latinitate Digestorum, quorum auctores omnium iudicio Ciceroni æquiparantur. Lib. 1. tit. 6. l. 1. de iure personarum; alia divisio sequitur, quod quædam personæ sunt sui juris, quædam alieno iuri subiectæ: & eodem lib. tit. 30. l. 1. Hujus rei fortissimum argumentum est, quod lege Julia de vi nominatim cavetur: & lib. 15. l. 30. Sciendum est generaliter, quod, si quis scripserit fidejussisse, videri omnia solemniter acta. Ad hæc & alia multa, quæ possunt obijci ex Pandectis, respondeo; primum, vocem illam Quod, in Plantini Pandectis inter has [] virgulas signari; & Taurellum præfatione admonere, quidquid inter ea signa contineatur, neque in Pandectis Florentinis, neque in aliis inveniri, sed à recentioribus additum. Deinde certius, & melius respondebo, non tanti mihi esse istorum iudicium, qui Jurisconsultorum dictionem cum Ciceroniana comparant. Ubi tu obsecro in Pandectis tot flosculos, tot figuras verborum, & sententiarum, tot tropos, periodos, cola, commata, & illustria lumina ostendes? Imo vero si jurisperiti his dicendi generibus uterentur, dicerem illos nescisse leges conscribere. adde quod multi illorum Græcè scripserunt. ac demum sæculum illud Justiniani Latinam

Valla
Solæcisimi
doctor?

Pande-
ctarum
Juris
Latini-
tas.

linguam non poliebat. Multa in Pandectis inuenio, quæ Latinis auribus non placent; fit exempli gratia titulus II. lib. I. ubi multa, quæ à genuina Latinitate abhorreant, inueniuntur. Satis superque Juris scriptoribus gloriæ tribuemus, si inter sui seculi homines eos dicamus præstantissimos.

De Quidem.

QUIDEM particula, male accepta est à Grammaticis, & aliis aliarum rerum actoribus. Qui se putant Latinè loqui, sæpe librorum capita sic distinguunt; *Quod vera sit sententia Ciceronis; quod nulla sit verba neutra*: sic etiam videas in principio librorum; *Libri de Dialectica longe quidem utilissimi*. Non video post antiquam illam venerandam vetustatem, qui aptè, & suo loco hac particula *Quidem*, utatur: * nam Latinè non dices; *Præceptor quidem tuus est*

* Nam Latine non dices] Haud scio, quid sibi velit omnis hæc disputatio contra usum particule *quidem*, sine subsequente aduersatiua; cum loca quamplurima ex Cicerone & optimis auctoribus in promptu habeam, in quibus absolute ponitur post omnis generis vocabula. Quidni ergo rectè dicatur, *Præceptor quidem tuus est Doctissimus?* Quum Cic. Famil. IV. 3. *Seruius quidem inus in ingenio artibus ita versatur, ut excellat*. VI. 6. *quod me quotidie Cæsar magis amplectitur, familiares quidem ejus, sicut neminem*. Petron. *Eudoxus quidem in cacumine excessissimi montis consensit*. Idem. *Miserere, quemadmodam quidem solet*. Et. *Nam sine causa quidem spiritum impendere, nec vos quidem existimo velle*. Porro quidni momentum aliquod addata affirmationi? Quum id faciat in negatione; unde τῶ Ne sæpissime junctum reperitur, ad vehementius negandum. Quin & in affirmatione passim sine ulla aduersatiua occurrit cum particulis *si, quando*: adeo ut propter frequentem hunc usum hodie quasi coaluisse cum his credatur; sicuti reuera coaluit cum *Ego* vel *Et* in *Equitem*. Quod

est doctissimus. At dices eleganter; Præceptor quidem tuus est doctissimus, sed ignavus, at ignavus, tamen ignavus. Eleganter hujus voculæ usum multis Ciceronianis exemplis explicabo, plura, qui volet, facile inveniet. Cic. 5. de Finib. *Tantum vim virtutis, tantamque auctoritatem honestatis, ut reliqua, non illa quidem nulla, sed ita parva sit, ut nulla esse videatur: ibid.* Illa enim, que sunt à nobis bona corporis numerata, complent ea quidem beatissimam vitam, sed ita, ut sine illis possit beata vita existere: ibid. Quom autem progrediens confirmatur animus, cognoscit ille quidem natura vim, sed ita ut progredi possit longius: idem I. Offici. Altera est res, quom ita sit affectus animo, ut supra dixi, res gerat, magnas illas quidem, & maximè utiles, sed ut vehementer arduas plenasque laborum: De universitate; Ita totum animal movebatur, illud quidem, sed immoderatè, & fortuito: De amicitia;

A a 4

cia;

Quod omnium consensu affirmationem aliquam significat. Unde autem hanc significationem habere queat, nisi ex simplice quidem? Imo ne de hujus certo in affirmationibus usu atque Emphasi dubitemus, sapissime occurrit junctum cum aliis affirmandi particulis, que ita per Pleonasmum secum invicem significationem suam communi- cant. Cic. Fam. I. 5. *Et Catoni quidem prescelto vestimus.* Ep. 8. *sunt quidem certe in amicorum nostrorum potestate.* Ubi vide Manutium, XVI. 22. *Spero ex tuis literis tibi melius esse, cupio quidem certe.* Plura vide ab ipso Sanctio allata paucis pagellis post. Denique quidam sine ad- versativa poni queat, quom sæpe ipsa vim habeat ad- versandi, vel ex contrario aliquid affirmandi. Cic. pro Marc. 9. *Sed nisi hæc urbs stabiliæ cui sit consilis, va- gabitur modo nomen tuum longe lateque, sedem quidem sta- bilem, domiciliumque certum non habebit.* Ubi manifeste ponitur vel pro *Autem*, vel pro *Certe*. Sic Fam. I. 7. *Cui quidem literæ tuæ pericunda fuerunt, mihi quidem huma- nitas tuâ admirabilis visa est. h. e. Verò, vel Certe; Nep. Con. 2. Hanc adversus Pharnabazæ habitus, Imperator, re quidem vera exercitus præfuit Conon, h. e. re autem verâ.* Similiter Hann. cap. 2.

citia; Qui negligendi quidem non sunt, sed alio quō-
 dam modo colendi: ibid. Novitates autem si spem affe-
 runt, non sunt illæ quidem repudiandæ, vetustas ta-
 men suo loco conservanda est. Quum hæc, & alia
 hujusmodi discipulis indicarem, quædam mi-
 hi objecta sunt, quæ aliter se habere viden-
 tur: sed ea, ne alios fallant, huic discepta-
 tioni inferam, & locos integros apponam,
 ut intelligas, à longe petendam adversantem
 particulam, quæ voculæ *Quidem*, debeat re-
 spondere. Cicero I. de Orat. Si quis est qui hæc
 putet arte accipi posse, quod falsum est: præclare enim
 se res habeat, si hæc accendi, ac commoveri arte pos-
 sint; inseri quidem, & donari ab arte non possunt
 omnia: sunt enim illa dona naturæ: quid de illis di-
 cet, quæ certè cum ipso homine nascuntur, linguæ so-
 lutio, vocis sonus, litera, vires, conformatio que-
 dam, & figura totius oris, & corporis? Neque hoc
 ita dico, ut ars aliquid limare non possit: neque enim
 ignoro, & quæ bona sint, fieri meliora posse doctrina,
 & quæ non optima, aliquo modo acui tamen, & cor-
 rigi posse; quasi dicat, inseri quidem hæc arte
 non possunt: idem lib. 7. epist. 24. Amoris qui-
 dem tui, quo quo me verti, vestigia: vel proxime de
 Tigellio: sensi enim ex literis tuis valdè te laborasse.
 Amo igitur voluntatem, sed pauca de re: quasi di-
 cat; amor quidem tuus notus est, sed de re
 ipsa pauca dicam: idem lib. 2. epist. 3. Meam
 quidem sententiam aut scribam ad te postea pluribus,
 aut, ne ad eam meditare, imparatum te offendam,
 coramque contra istam rationem, meam dicam; ut aut
 te in meam sententiam adducam, aut certè restatum
 apud animum tuum relinquam quid senserim, ut, si
 quando, quod nolim, displicere tibi tuum consilium cœ-
 perit, possis meum recordari; brevi tamen sic habeto.
 Horatius libro 2. epist. 1.

Mul-

Multa quidem nobis facimus mala sepe poeta,
 Ut vineta egomet caedam mea, quum tibi librum
 Sollicito damus, aut fesso; quum ledamur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versum;
 Quum loca jam recitata revolvimus irrevocati;
 Quum lamentamur non apparere labores
 Nostros, & tenui deducta poemata filo;
 Quum speramus eo rem venturam, ut simulatque
 Carmina rescrieris nos fingere, commodus ultro
 Arcessas, & egere vetes, & scribere cogas.
 Sed tamen est operæ pretium cognoscere quales,
 Edituos habeat virtus.

Virgil. 4. Georg. de Eurydice;

*Illa quidem dum te fugeret per flumina præceps,
 Immanem ante pedes hydrum moritura puella,
 Servantem ripas alta non vidit in herba.
 Et Chorus equalis Dryadum.*

Sed objiciet aliquis illa Ciceronis, & aliorum.
 Cicero; *Et æthera quidem ipsum, sive calum appel-
 lare libet. Virgilius; Ac me tunc quidem* & alia
 innumera, ubi particula respondens non inven-
 nitur. Respondeo, esse divisas per Tmesin
 duas voculas, ut, *æthera quidem*, pro, & *quidem*,
 sive *equidem*: & *nos quidem*, pro, *equidem nos*,
 & sic in aliis multis. Adhuc video esse, qui
 objiciant, sine ulla responsione, aut composi-
 tione inveniri particulam *Quidem*: nam Latine
 dicitur, *qui quidem, hanc quidem, illa quidem*,
 sine ullo addito. Respondeo, post *Quis, Quæ,*
Quod, Hic, Ille, rectè apponi *quidem*, sine ad-
 versante; ut, *quæ quidem, ille quidem*. Sed si
 contendas, aliquid significare, dicam contra
 Grammaticos, neque hic, nec alibi hanc parti-

ticulam *Quidem*, affirmationem significare, ut ipsi putant; semper enim fere est quod saltem, Hispanè, *Alomenos*; *Una por una*; *Alo que pueo juzgar*. Ut si quis roget ita: *Venitne huc Petrus?* respondeo, *Minime, quod quidem viderim*. Terentius Phorm. *mibi paratæ lites, quid mea, illa quidem nostra erit*. Ex Terentio, & Cicerone aliqua mihi obijciuntur; sed loci corrupti sunt. Terent. Adelph. *Occidunt me quidem, dum nimis sanctas nuptias student facere; in apparando totum consumunt diem*. Sed aliter legendum locum esse, jam multi viderunt. Sic; *Occidunt me, qui diem nimis sanctas nuptias student facere*, cæt. Cicero de Senectute; *Ille autem Cæpione, & Philippo iterum consulibus, mortuus est, quum ego quidem, quinque & sexaginta annos natus, legem Tociam suavissem*. Dicitio *Quidem*, inquit Lambinus, *abest ab omnibus veteribus libris*. Cicero lib. 1. de divinac. in calce: *Quumque animi hominum semper fuerint, futurique sint, cur ii quidem, quid ex quoque evenerit, perspicere non possint*. Lamb. legit; *Cur ii quid ex quoque*, cæt. Obijcitur & illud, quod passim in epistolis Ciceronis legitur; *Si vales bene est, ego quidem valeo*. Sed error Grammaticorum est pudendus, qui has notas nescierunt interpretari. S. V. B. E. E. Q. V; id est, *Si vales bene est, ego quoque valeo*. Nec defuit qui sic interpretentur: nam lib. 10. epist. 34. & lib. 12. epist. 15. *Si valetis, liberique vestri valent, bene est; ego quoque valeo*. Cicero Paradox. 5. *Qui legibus quidem non propter metum parent*. Alii melius; *Qui ne legibus quidem propter*, cæt. Paradox. 6. *Hæc quidem utrum abundantis an egentis signa sint?* Lambin. & alii legunt; *Hæc utrum abundantis*, cæt. Aliquando tamen (ne quid dissimulem) nulla est particula

cula quæ adversans respondeat; sed si oculatè perspicias, aliquo modo præcessit. Cicero lib. 15. epist. *Fateor ea me studiose sequutum, ex quibus mira gloria nasci possit: ipsam quidem gloriam per se nunquam putavi expetendam; quasi dicat, gloriam quidem nunquam expetivi, sed ea, ex quibus gloria nascitur: idem lib. 12. epist. 19. Sed hoc ex re, & tempore constitues; n. n. n. quidem usque curæ erit quid agas, dum quid egeris sciero.* Proprietas & elegantia Latini sermonis ignoratur, si particularum differentia, & vis ignoratur. Sed Laurentius dum hæc scrutatur, miras tenebras offudit.

Si adverteret Laurentius, multas particulas, inter quas assignat differentias, conjunctè legi, desineret fortasse has tricas. Adverte igitur has particulas conjungi simul inter se: *Etsi quamvis: Quamvis licet: Ergo igitur: Post hoc dein: Deinde postea: Mox deinde: Tandem denique: Quia enim: Quidem certe: Ex templo simul; En ecce.* Item alia fortasse.

Cicero Attic. 26. epist. 7. *Etsi quamvis non fueris suavor, & impulsor profectiois meæ, approbator certe fuisti.* Etsi quamvis

Cic. lib. 3. leg. *At duo Gracchi fuerunt, & præter eos, quamvis enumeres multos licet, quos deni crearentur, nonnullos in omni memoria reperies perniciosos Tribunos.* Laurentius Valla libro 2. cap. 21. *Quamvis licet reclamant Grammatici, non dubitabo, cæt.* Quamvis licet.

Ridendi sunt Grammatici, qui inter *Ergo, Ergo igitur* & *Igitur* miras constituunt differentiam. Ego dico, *Ergo*, esse sextum casum, ab *Græco* ἔργον, id est, opus, vel res, quasi dicas, *Re vera*. Particula *Igitur*, * proprie significat *Deinde*, Hi

* *Proprie significant deinde*] Sed & respondet aliquando

Hispanè, en consequentia, tras esto. Plaut. Amphit. Sese igitur summa vi, virisque eorum oppidum expugnassere: idem Epid. Sed qui perspicere possent cor sapientie, igitur perspicere ut possint cordis copiam: ibid. Quid tibi negotii est meae domi igitur? Quae etiam forma dixit Terent. Adelph. An non haec tibi iusta videntur postea? Sed Apulejus, purissimus Latinae linguae scriptor, has particulas solet sapissime copulare. Lib. 2. Asini; Ergo igitur Fotis erat adeunda: ibid. Ergo igitur senex ille: idem lib. 3. Ergo igitur iam & ipse possim: & lib. 4. in princip. Ergo igitur quum in isto cogitationis salo fluctuarem: & lib. 5. Ergo igitur si post hac pessime ille lamiae: & lib. 7. Ergo igitur si perdidertis in asino virginem: ibidem paulò post legitur vox Ergo, sola; Totis ergo prolatis, erutique rebus: sed rursus paulò post; Ergo igitur ancipiti malo laborabam: & lib. 9. Ergo igitur summo pavore percussum Myrmecem: ibid. Ergo igitur Graeci subiciens miles: & lib. 10. in calce; Ergo igitur non de pudore iam, sed de salute ipsa sollicitus: & lib. 11. Ergo igitur imperiis istis meis: ibid. Ergo igitur me quoque oportere: ibid. Ergo igitur cum suis affatim preparatis. Vide Festum; Igitur.

Post deinde. D. de orig. Juris. l. 2. Post hoc deinde auctorum successione dicemus: ibid. Post aliquot deinde annos: ibid. Post deinde.

Deinde postea. * Deinde postea. Plaut. Menech. & Cic. pro Mi-

do τῶ Quum. Pl. Cas. II. 2. 40. Quum otium mihi erit, igitur tecum loquar. Neque vero Apulejus modo, sed & Plautus, & maxime Poetae saepe dixerunt Ergo igitur conjunctim. Et sic Itaque ergo. Liv. l. 21. Igitur deinde. Pl. Stich. l. 2. 29. Igitur cum. Most. l. 2. 51. Igitur cum demum. Amph. l. 2. 11. Igitur demum. Most. II. r. 33. & alibi.

* Deinde postea. Sic & Livius, XLI. 24. Val. Max. IX. 1. ext.

Milon. Deinde postea se gladio percussum esse ab uno de illis.

Tibul. lib. 1. eleg. Et simulat transire domum, *Mon*
mox deinde recurrit. *deinde,*

„ [Varro 5. de ling. Lat. Censores inter se sor- *Post tum,*
„ tiuntur, uter lustrum faciat; post tum conventio-
„ nem, qui lustrum conditurus est. Ita legitur in
„ veteri codice.]

Apul. lib. 3. afin. in fine; Tandem denique re- *Tandem*
versus ad sensum presentium, arrepta manu Fotidis: denique.
idem lib. 10. Tandem denique rupta verecundia, sic
alter alterum compellat: idem lib. 4. Tandem itaque Tandem
asinali verecundia ductus. *itaque.*

„ [Plaut. Perf. act. 4. sc. 9. Ego faciam te quo- *Quoque*
„ que etiam ipsum ut lamenteris.] *etiam.*

Terent. Phorm. Quia enim in illis fructus est: Quia
idem Milite; Quia enim loquitur laute: idem enim.

Hecyr. Quia enim qui eos gubernat animus. Plaut.

Epid. Quia enim mulierem illam: idem Amph.

Quia enim sero advenimus.

Terent. Andr. Mea * quidem hercle certe in du- *Quidem*
bio est vita: idem Phorm. Nam tua quidem hercle certe,
certe visa haec expetenda. Cic. Lentulo; Illud qui-

dem certe nostrum consilium jure laudandum est: &

lib. 2. ad Q. Frat. Agebatur quidem certe nihil:

idem pro Quint. Quis ut summa haberem cetera,

temporis quidem certe vix satis habui.

Terent. Heaut. Quippe quia magnarum saepe id *Quippe*
remedian aegritudinum est. *quia.*

Vir-

ext. 5. Gell. XV. 12. & XVII. ult. Similiter inde deinceps
Liv. I. 44. Tum deinde. II. 8. Mox deinde XXXIV. 9.

* Quidem hercle certe] Sic. Pl. Amph. I. 1. a sepol profecto,
Anul. II. 2. 38. Certe a sepol equidem Cas. I. 55. Quidem vol-
certe. Curc. I. 3. 5. verum hercle vero, Most. III. 5. 58. Her-
acle ne. Similiter aliae quoque particulae, sed vero, sed ve-
rum, sed autem, namque enim, quoque etiam, ubi quan-
do &c.

Quia nam? Virgilius; *Cœlicolæ magni, * quia nam sententia vobis versa re:ro?* idem; *Heu quia nam tanti cinnxerunt æthera nimbis?* Plaut. *Trucul. Quia nam arbitrare?*

Nam cur, Plaut. *Curcul. Nam cur me miseram verberas?* Sed hic potest esse anastrophe, ut in illo Virgiliti Georg. 4. *Nam quis te juvenum confidentissime nostras fuffit adire domos?*

Extemplo Livius lib. 34. *Extemplo simul pares esse cæperint, simul superiores erunt.*

En ecce. Apul. lib. 1. *Metam. En ecce præfamur veniam;* & lib. 11. *En ecce præfinis ærumnis absolutus Lucius, de sua fortuna triumphat.*

Olim Terent. *Eunuch. Olim isti fuit generi quondam quondam. quæstus apud sæculum prius.*

Ideo. *Ideo, conjunctionem vocant; ego duo nomina voco, quorum cuilibet substantivum, & præpositio deest. Cic. Nec ideo est Gaditanorum causa deterior. Syntaxis est, nec ob id negotium † in eo negotio est causa deterior.*

Adeo. *Adeo, duas habet significationes; nam quum prima acuta effertur, idem significat, quod accedo; ut quum dicimus, Adeo prætorem; quum autem secunda, * id est quod usque eo. Non quidem secundum*

** Quia nam sententia &c.] In τω quia nam eandem habet vim & rationem τὸ Nam, quam habet in quisnam h. e. vim interrogandi.*

† In eo negotio] Potius sic construxerim, Nec id negotium, causa Gaditanorum, est deterior ob ea negotia. Certe eò ejusdem est naturæ in hoc composito, cujus est in adeo. & cujus est ipsum simplex, quod Auctor mox pro accusativo plurali haberi vult.

** Id est, quod &c.] Scripsit Festus, idem est, quod. Porro q̄o non ortum est ex qua sed ex quo, quod utique est idem, Nam A, non Æ, mutatur in O, idque more Aco-*

clum rationem: quia Ad prepositio, accusativis accommodata est; sed vetusta quadam loquendi consuetudine. Hæc Festus. His tu adde, Quo, eo, Quo, pro illo, cæter, ut, Quo tendis? Eo tendit oratio. Ter. Quæ; Eo Quum illo advenio, id est, ad quæ tendis? vel quæ ad? vel quæusque? quasi sit, ad quæ loca usque? nam mihi sunt accusativi plurales; ut, quosquo, id est, ad quæ; ut sit, accusativo quos, quas, quæ, vel quo; Eos, eas, ea, vel eo, ut duo, & ambo, sic quocirca, id est, circa quæ, [quoad, id est, ad quæ, supple, loca, tempora, vel negotia.]

Deinceps non id significat quod Grammatici asserunt, sed quod Hispanis dicitur, quasi dicas seriatim, [seu consequenter, per ordinem:] nam propriè ad seriem spectat, Græcè ἐφεξής. Cic. 3. de legibus in princ. Deinde etiam deinceps posteris prodebat: idem 2. divin. Tum vero ea, quæ Acrostichis dicitur, quum deinceps ex primis versus literis aliquid connectitur, ut in quibusdam Ennians. Livius lib. 1. Ita duo deinceps reges, alius alia via, ille bello, hic pace, civitatem auverunt. Hisp. uno tras otro. Cic. 2. Nat. Possè ex iis (literis) in terram excussis; annales Ennii, ut deinceps legi possint, effici. Cæsar 1. Civil. His perfectis, collocatisque, alias deinceps pari magnitudine rates iungebat.

Protinus, seu Protenus, idem enim sunt, id est, porro tenus. Hisp. Adelante, o continuadamente, id est, quod non sit discretum: differt enim à Deinceps, quia illud propriè in di-

Aeolensum. Vide Gronov. ad Liv. IV. 26. Sic Horreum à farre deducit Festus, & recte sane. Atque etiam Circa & circo, unde idcirco. Sic Palefus, Volesus, & Volusius, aliaque,

discretis cernitur, hoc in continuis. Quod apte significavit Virgil. quum de Sicilia loqueretur, quæ olim Italiæ conjuncta fuerat; Quum protinus, inquit, utraque tellus una foret: idem; Protinus aërii mellis caelestia dona Exequar: idem I. Eclog. En ipse capellas * Protinus ager ago.

LIBER

* Protinus ager ago] Sic Scipio apud Gell. IV. 18. Eamus nunc protinus Jovi O. M. gratulatum. Cic. Divin. I. 24. præcepisse ut pergeret protinus, quid vellet atque à tergo fieret, ne laboraret. Fam. III. 6. petiit à me, ut Laodiceam protinus irem. Liv. XXIII. 18. Quod non ex Cannensi acie ad urbem Romam protinus duxisset.